

már egyetlen világtáj sem meghatározó. Vigyázó szemünket nem egyetlen pontra szegezzük. Helytelen lenne azonban a keletet a nyugattal felcserélni, megfélelkezve még szomszédainkról is! Mindazoktól tanulunk, akiktől lehet, akik több ismerettel, nagyobb tapasztalattal rendelkeznek.

Ismét televíziós példához térünk vissza, hiszen ez több évtizedes kutatási témánk.

Az 50-es évek elején olvashattunk a nyugati szakirodalomban például a televízió és az agresszivitás kapcsolatáról. Nálunk ebben az időben még televízió sem volt, s mi már akkor igyekeztünk felhívni a szülők és a pedagógusok figyelmét a média szerepére. Sajnos, nem sok eredménnyel. Arra hivatkoztunk, hogy ami a médiákkal kapcsolatban nyugaton megjelenik, az számunkra a jövőt jelent mind pozitív, mind negatív vonatkozásban. Számolnunk kell tehát azok következményeivel. Az okos más kárán tanul! Sajnos, nem tanultunk. Mások problémáit mi is éljük a korábbi figyelmeztetések ellenére.

Gyorsan változó világunkban a másokra való odafigyelés rendkívül fontos következményekkel jár. Ezért örülünk minden olyan publikációnak, amely az összehasonlító pedagógia lehetőségeit alkalmazva újabb információkhoz juttat.

A komparatív pedagógia fejlődése vonatkozásában szinte korlátlanok a lehetőségek a „világmédia”, az informatika világában, amikor akár otthonunkból ki se mozdulva nemzetközi konferenciákat rendezhetünk.

DR. OLÁH JÁNOS

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola

Szeged

Mészáros István: Magyar Iskola: 996–1996

– ELŐADÁSOK, CIKKEK, BESZÉDEK –

A kötetet egykori tanítványai ajánlják az olvasó figyelmébe: „Örömmel ajánljuk a kötetet a Tisztelt Olvasó jóindulatába. Egykori tanárunk a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszékén, Mészáros István professzor gyűjtötte össze benne a magyar iskola milleneuma alkalmából készült munkáinak egy részét.

Professzor Úr fáradhatatlanul járta ebben az évben az országot, a magyar iskola, a magyar kultúra, az összefonódott európai-magyar műveltség ezeresztendős múltját ismertetve, a jelenhez szóló kérdéseket is kifejtve. Igen sok helyre hívták előadásra, országos és regionális konferenciákra határainkon belül és kívül, számos folyóirat és újság kért tőle tanulmányt, cikket.

Ezek töredékét tartalmazza e kötet, amely nem csupán az ünnepi esztendőnek s az ezeréves magyar iskolának állít emléket, de a szaktudomány – a magyar nevelés – és iskolatörténet, tágabban: a művelődéstörténet – részére is számos új vonatkozást, új szempontot nyújt. S nemcsak az ismertek bőséges tárháza ez a gyűjteményes kötet, hanem erkölcsi hozama is jelentős, főként a hivatásukra most készülő fiatal pedagógusjelöltek számára.

Örömmel nyújtjuk át e könyvet a Tisztelt Olvasónak. Egyúttal Professzor Úr 70. születésnapjára is gondolunk, őt ebből az alkalomból tisztelettel köszöntve. További termékeny, munkás éveket kívánunk neki: egykori tanítványai” (köztük e könyv ismertetője is).

A kötet bemutatója néhány témát külön is az olvasó figyelmébe ajánl: Iskola-honismeret-ezer év; A pedagógushivatás múltja, jelene; Az egyház – népünk nevelője; Ezeréves magyar katolikus nevelés; Klebelsberg iskolareformja; Katolikus iskolák a két világháború között; 1956, a

katolikus egyház és az iskola; Négy évtized tankönyvtörténete; Az ember és környezete mint neveléstörténeti téma; Ezer év nagy magyar pedagógusai: Apáczai Csere János, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós, Tessedik Sámuel, Brunszvik Teréz, Kölcsey Ferenc, Eötvös József, Kodály Zoltán, Sfk Sándor.

A könyv ismertetőjének nagyon tetszett a „Naplóféle” fejezet is: Egy hét Székelyföldön, Kárpátaljai napok, Csallóközi magyar pedagógusok – alcímekkel, hiszen e területeket ő is bejárta, s utazásai során a magának feltett kérdésekre most választ kaphatott az oldalakat olvasgatva, lapozgatva.

Külön ki kell emelni azt a tényt is, hogy a kötet kiadója újból egy igen értékes könyvet jelentetett meg szép, művészi kivitelezésben. (A kiadó könyvajánlójában a következő művekre hívja fel a figyelmet: Óvodai nevelés játékkal, mesével I-V. kötet. Szerkeztette: Zilahi Józsefné; Fehér Erzsébet: Preceptorok és tanítók; Bevezetés a pedagógiába. Szerkesztette: Czike Bernadett; Mészáros István: Ateista nevelés iskoláinkban 1950–1990; Játék pszichológia. Szerkesztette: Stöckert Károlyné. Mészáros István: Ateista nevelés iskoláinkban 1950–1990 című könyvét már a Módszertani közlemények egy korábbi számában – 1997/1., 40–41. p. – ismertettük.

A könyvet minden magyar (és magyarul tudó) pedagógus és diák figyelmébe ajánlja a kötet ismertetője, meggyőződése, hogy a műnek minden magyar iskola könyvtárában helye van.

Eötvös József Könyvkiadó és Lapkiadó Bt., Budapest, 1997. 297 p.

*

Mészáros István bibliográfia

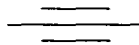
Új neveléstörténeti sorozatot indított a Veszprémi Egyetemi Kiadó: „A Veszprémi Egyetem Neveléstörténeti Füzetei” címmel. Gratulálni lehet ahhoz, hogy az első kötet Mészáros István professzor munkásságát mutatja be, aki az idén töltötte be 70. életévét. A tanár úr nemcsak tanítványai tiszteletét érdemelte ki szakmai tudásáért, hanem szeretetét is: emberségéért, példamutatásáért és azért, hogy önzetlenül segített mindenkinek, aki hozzá fordult, fordul segítségért, tanácsért. Mindenkinek segített, pedig sokszor talán neki is jólesett volna egy biztató szó, az örömet abban találta meg, hogy újabb tanulmányokat írt: nem csak a tanítványainak, akikkel együtt dolgozott, s akinek egy dedikációja: „Együttmunkálkodásunk emlékére” – egy pályát is elindított.

Az iskolateremtő professzor fő tudományos kutatási területe a magyar nevelés- és iskolaügy története a 996 körüli kezdetektől napjainkig, s az e témával kapcsolatos egyetemes nevelés- és iskolatörténeti vonatkozások. Az 1960-as években az esztétikai nevelés egyes témáit vizsgálta, 1989–1991 táján érdeklődéssel fordult a közoktatás-politika néhány területe felé (a rendszerváltás után rövid ideig a Művelődési és Közoktatási Minisztérium politikai államtitkára is volt). Az utóbbi években a hazai katolikus egyház 1945–1990 közötti történetére is kiterjedt figyelme.

A magyaron kívül német, lengyel, cseh, szlovák, angol, francia, spanyol, japán és arab nyelven jelentek meg írásai. Kutatási eredményei, megállapításai bekerültek a hazai és a külföldi nevelés- és iskolatörténeti – tágabban: a művelődéstörténeti – szaktudományok vérkeringésébe, gyakran hivatkoznak rá, sokszor idézik. A professzor úr a nevelés- és iskolatörténeti tudományos ismeretterjesztés, ismeretnépszerűsítés hazai meghonosítója: több ilyen könyvet adott ki, számtalan ilyen témájú kisebb-nagyobb cikke jelent meg a hazai sajtó különféle orgánumaiban. Az 1980-as évek elejétől több nevelés- és iskolatörténeti ismeretterjesztő előadás-sorozatot tartott a budapesti rádióban, a televízióban ugyancsak gyakran szerepelt ilyen témájú műsorokban. Művelődéstörténeti, nevelés- és iskolatörténeti, egyháztörténeti tudományos konferenciákon, felolvasóüléseken gyakori, sikeres, mindig szívesen hallgatott szereplő volt. 1996-ban neki volt köszönhető, hogy az ország közvéleménye, pedagógusai és neveléstudományi szakemberei méltó módon, ünnepélyesen emlékezhettek meg a magyar iskola milleniumának kiemelkedő jelentőségű évfordulójáról.

E bibliográfia Mészáros István 1960-tól 1996 végéig közzölt publikációit (646 db), recenzióit (59 db), interjút (23 db), valamint az oktatói irányításával készült szakmai dolgozatok adatait tartalmazza. A bibliográfia segítséget nyújthat minden kollégának, ezért jó lenne, ha a mű fellelhető lenne az iskolai könyvtárakban.

Veszprémi Egyetemi Kiadó, Veszprém, 1997. 64 p.

PALOTAY FERENCNÉ dr.
Bessenyei György Tanárképző Főiskola
Nyíregyháza

Az erdélyi „Szemfüles”

A megváltozott iskolai élet igen hamar lapalapítási lelkesültséget is előidézett Románia nyugati csücskében. Am ahogyan sejthető volt, a lapok éltek-éldegéltek, aztán különböző okok miatt (lelkesültség, szervező lendület vagy pénzforrások elapadása) átalakultak vagy megszűntek.

A kilencvenes évek legelején Nagyvárad több diáklapja is felhívta magára a figyelmet. Sokat ígért a többnyelvű *Adsumus*, a *Majomsziget* és a *Szemfüles*, amint erről az Új Katedra egyik számában beszámoltunk.

Közülük – úgy tetszik – a *Szemfüles* bizonyult a legszemfülesebb, legéletképesebb újságnak. Immár nyolcadik (tan)évfolyamánál tart. Igaz rá a közelmúltban megjelent Pedagógiai Lexikon vonatkozó szócikkének állítása: „Ha egy lap megéri az ötödik születésnapját, az már esemény... ha túléli a tizedik évfordulóját, valóságos csoda...”

A lap múltjáról, jelenéről, terveiről kérdeztük az alapítók egyikét, PUSKÁS KÁROLY tanár urat.

- Mikor indult a lap?
- 1990 őszén. Jelenleg a nyolcadik (tan)évfolyamánál tart. Az első két szám az Illyés alapítvány támogatásával jött létre. 1991-től havonta jelenik meg az iskolai év folyamán. Jelenleg a Dévai Corvin Kiadó a lap gazdája.
- Kik írják a *Szemfülest*?
- Főként tanítók, tanárok, diákok, néhány művész, muzeológus, orvos, akik naponta szembesülnek a kisiskolásokat foglalkoztató problémákkal, kérdésekkel. A lap munkatársai ezekre próbálnak játékos, szórakoztató módon választ adni. A lelkes külsősök munkáját az alapító főszerkesztő *Molnár Anikó* és *Fried Lujza* szerkesztő hangolják össze.
- Miről ír a *Corvin Szemfüles* gyermekmagazin?
- Röviden mindarról, ami egy kisiskolást érdekelhet. A gyermekek magazinja a 8-14 éveseknek szól. Igyekszünk minél változatosabb témaköröket földolgozni. Teret kapnak a történelemtől, művészetektől, egészséges életmódról, környezetünk problémáiról, divatról, a zenei élet sztárjairól szóló írások. Ezen kívül sok fejtörő, rejtvény, kreativitást fejlesztő gyakorlat kerül a lapba.
- Milyen a kapcsolat az olvasókkal?

A *Szemfüles* havonta 20-23 ezer példányban jelenik meg. Szabad árusításban nem kapható. A terjesztés önálló hálózat segítségével történik. Terjesztői tanítók, tanárok. Ők juttatják el a gyermekekhez.

Az olvasók visszajelzései naponta érkeznek a szerkesztőségbe. Havonta ez általában 2000-2500 levél.